

فوتبال

فوتبال (به انگلیسی *Football*): یک ورزش تیمی و محبوب‌ترین ورزش در بیشتر کشورهای جهان است^۴ که توسط دو تیم یازده نفره متشکل از بازیکنان فوتبال با یک توپ فوتبال بر روی چمن طبیعی یا مصنوعی با هدف گل‌زدن انجام می‌گیرد. یازده بازیکن هر تیم شامل چند مهاجم، هافبک، مدافع و یک دروازه‌بان می‌شوند که توسط سرمربی در زمین چیده می‌شوند و مانند یک سیستم عمل می‌کنند که سیستم فوتبال نامیده می‌شود. امروزه بیش از ۲۵۰ میلیون فوتبالیست در بیش از ۲۰۰ کشور وجود دارند.

قدمت فوتبال به چندین سده پیش از میلاد و به چین بازمی‌گردد که به تدریج در یونان و روم نیز رواج می‌یابد. فوتبال مدرن امروزی نیز در سال ۱۸۶۶ در مدارس انگلستان شکل گرفت و به تدریج گستره پراکندگی آن همه جهان را زیر پوشش خود قرارداد. با شکل‌گیری سازمان فیفا در سال ۱۹۰۴ و ایجاد رقابت جام جهانی فوتبال، این ورزش بسیار گسترده‌تر شد.

طول زمین فوتبال ۹۰ تا ۱۲۰ متر و عرض آن ۴۵ تا ۹۰ متر است. فوتبال در دو نیمه ۲۰ تا ۴۵ دقیقه‌ای انجام می‌گیرد و در بازی‌های حذفی و رفت و برگشتی گاهی اوقات، وقت‌های اضافه و پناهی نیز به آن افزوده می‌گردد. فوتبال ضوابطی دارد که قوانین فوتبال نامیده می‌شوند و نمی‌توان بر خلاف آن‌ها عمل کرد. سازمان فیفا علاوه بر فوتبال، نهاد رسمی ورزش‌های فوتسال و فوتبال ساحلی نیز می‌باشد و کنفدراسیون‌های قاره‌ای یوفا، ای‌اف‌سی، سی‌ای‌اف، کونکاکاف، کونمبول و اُف‌سی از زیرشاخه‌های فیفا هستند.

جام جهانی فوتبال از بزرگ‌ترین رویدادهای ورزشی جهان است که هر چهار سال یک‌بار در یکی از کشورهای جهان روی می‌دهد. علاوه بر این، مسابقات بین‌المللی دیگری مانند بازی‌های المپیک تابستانی، جام کنفدراسیون‌ها، جام باشگاه‌های جهان، جام ملت‌های اروپا و لیگ قهرمانان اروپا نیز رایج است. لیگ‌های متعددی از جمله لا لیگا و لیگ برتر انگلستان در کشورهای مختلف به‌وجود آمده‌اند که نوعی مسابقات داخلی محسوب می‌شوند. فوتبال بانوان نیز از اواخر سده نوزدهم میلادی به راه افتاد. فیفا ادعا می‌کند که وظیفه محافظت بازیکنان از زورآفرینی را به‌خوبی انجام می‌دهد و فوتبال، از زورآفرینی پاک است. در سال ۲۰۰۴، فیفا یک منشور اخلاقی برای اجرای بازی‌های جوانمردانه به تصویب رساند. اما در سال ۲۰۰۶، این منشور بازنگری شد و منجر به تشکیل نهاد قضایی سوم فیفا شد.^۵

واژه‌شناسی و نام

ورزش‌های شبیه به فوتبال در کشورهایی که آغازگر فوتبال بودند، نام‌های مختلف داشت. این بازی‌ها در چین «تسو چو»، در ژاپن «کیمری» و در یونان و امپراتوری روم «هارپاستوم» نامیده می‌شدند.^۶

اصطلاح **فوتبال** (به انگلیسی *Football*): را برای نخستین بار مردم بریتانیا ابداع کردند. ریشه واژه فوتبال به اواخر سال ۱۸۰۰ میلادی و از هنگامی که این ورزش در مدارس انگلستان راه‌اندازی شد، بازمی‌گردد. مقررات این رشته ورزشی نخستین بار در سال ۱۸۶۳ در اتحادیه فوتبال انگلستان تنظیم شد و نام «اتحادیه فوتبال (association football)» هم برای تمایز این بازی از انواع دیگر فوتبال (به ویژه راگی فوتبال) انتخاب شد. «اتحادیه فوتبال» همچنان نام رسمی این رشته ورزشی است و سازمان‌های اصلی اداره‌کننده ورزش فوتبال مثل فیفا و یوفا از این نام در عنوان خود استفاده کرده‌اند. واژه ساکر (به انگلیسی *Soccer*): نیز مخففی از کلمه *association* همراه با پسوند انگلیسی *er* است که در دهه ۱۸۸۰ در انگلستان ابداع شد.^۷ امروزه در ایالات متحده آمریکا این رشته را بیشتر ساکر می‌نامند. در بریتانیا این ورزش در رده‌های سنی بزرگسالان، تا مدتی با نام ساکر شناخته می‌شد. پس از مدتی، در رده سنی ۱۸ سال برای نخستین بار فوتبال نامیده شد و این اصطلاح به تدریج بر واژه ساکر تسلط پیدا کرد و در پایان به فوتبال تغییر نام یافت.^۸ این ورزش در مناطقی از جمله فرانسه، اسپانیا و آمریکای لاتین با اصطلاح فوتبال نامیده می‌شود. آلمانی‌ها با اندکی تنوع آن را *Fußball* یا فوسبال می‌نامند.^۹

تعاریف

مسابقه فوتبال: به بازی که در آن بازی فوتبال انجام می‌گیرد، مسابقه فوتبال می‌گویند.^{۱۰}

زمین فوتبال: به زمینی که بازی فوتبال در آن انجام می‌گیرد، زمین فوتبال می‌گویند که در شرایط استاندارد می‌بایست پوشیده از چمن طبیعی یا مصنوعی باشد و شامل مناطقی از جمله محوطه جریمه است.^{۱۱} فوتبال بر روی زمین‌های خاکی کوچه‌ها و خیابان‌ها نیز انجام می‌گیرد و آن‌ها نیز زمین فوتبال به شمار می‌روند.^{۱۲}

تیم فوتبال: به مجموعه‌ای از بازیکنان فوتبال گفته می‌شود که در یک مسابقه با هم متحد و هم‌هدف هستند.^{۱۳}

مربی فوتبال: فردی که فوتبال نقش تربیت و سازماندهی بازیکنان تیم (از نظر جسمی و روحی) جهت کامیابی در مسابقات را بر عهده دارد.^{۱۴} در فوتبال امروزی هر تیم چندین مربی دارد که وظایف به صورت تفکیک‌شده بین آن‌ها تقسیم می‌شود. سرگروه مربیان تیم، سرمربی نامیده می‌شود.^{۱۵}

سیستم فوتبال: سیستم یا آرایش تیمی، نشان‌دهنده طرز چیدمان بازیکنان یک تیم در زمین است. آرایش هر تیمی متناسب با رویکرد دفاعی یا تهاجمی آن تیم، توانایی بازیکنان و عوامل دیگر است.^{۱۶}

کاپیتان: کاپیتان یکی از بازیکنان است که وظیفه رهبری تیم در زمین بازی را بر عهده دارد و با بستن بازوبند به بازوی چپش، از دیگر بازیکنان متمایز می‌شود.^{۱۷}

دروازه‌بان: دروازه‌بان هر تیم وظیفه جلوگیری از ورود توپ به دروازه خودی را بر عهده دارد و لباس وی از سایر بازیکنان تیم متمایز است.^[۱۸] وی تنها بازیکن تیم است که اجازه دارد توپ را (در محدوده مشخص) با دست لمس نماید.^[۱۹]

مدافع: به بازیکنی گفته می‌شود که محل جای‌گیری او در زمین خودی است و میان دروازه‌بان خودی و مهاجم حریف قرار می‌گیرد و وظیفه اصلی وی مقابله با حمله تیم حریف است. مدافعان خود به انواع مدافع مرکزی، مدافع کناری، سوپرب، مدافع جلو و مدافع آزاد (لیبرو) دسته‌بندی می‌شوند.^[۲۰]

هافبک: به بازیکنی گفته می‌شود که معمولاً در میانه زمین بازی می‌کند و به زیر مجموعه‌هایی از جمله هافبک هجومی، هافبک دفاعی، هافبک میانی و هافبک کناری تقسیم می‌شود. وظایف اصلی هافبک، رساندن توپ به مهاجمان برای گل‌زنی و کمک به مدافعان برای جلوگیری از گل خوردن است.^{[۲۱][۲۲]}

مهاجم: به بازیکنی گفته می‌شود که در خط جلو بازی می‌کند و نزدیک‌ترین بازیکن هر تیم به دروازه حریف است. وظیفه اصلی مهاجم گل‌زنی است. مهاجم زیر مجموعه‌های مختلفی مانند مهاجم نوک، مهاجم کنار و مهاجم کاذب دارد.^[۲۰]

بازیکن ذخیره: بازیکن فوتبالی است که بر روی نیمکت می‌نشیند و در مسابقات استاندارد، حداکثر ۳ بازیکن ذخیره می‌توانند جایگزین بازیکنان اصلی شوند.^[۲۳]

هت‌تریک: اگر یک بازیکن در یک مسابقه سه بار گل‌زنی کند؛ می‌گویند او هت‌تریک کرده است.^[۲۴]

دروازه بسته (کلین شیت): (هنگامی که یک تیم در یک مسابقه هیچ توبی وارد دروازه‌اش نشود؛ می‌گویند آن تیم (یا دروازه‌بان آن تیم (دروازه بسته (کلین شیت) انجام داده است.^[۲۵]

دیواره دفاعی: یک ردیف از بازیکنان فوتبال است که شانه به شانه یک‌دیگر می‌ایستند و تلاش می‌کنند جلوی شوت بازیکنان حریف به دروازه خودی را در زمان نواخت ضربه ایستگاهی مستقیم بگیرند. این ردیف انسانی می‌بایست حداقل ۱۰ یارد از توپ کاشته‌شده فاصله داشته باشد.^[۲۶]

آوانتاز: قانونی است که به داور اجازه می‌دهد در مواردی که خطایی را روی بازیکنی تشخیص داده‌است، اگر تشخیص دهد که در جریان ماندن بازی به نفع بازیکن هدف خطا است، اعلام خطا نکند و بازی را ادامه دهد.^[۲۷]

بازی

فوتبال قواعدی دارد که قوانین فوتبال نامیده می‌شوند و بازی براساس آن‌ها انجام می‌گیرد. توپ فوتبال وسیله‌ای است که بازی با آن انجام می‌گیرد و دور آن ۷۱ سانتی‌متر است. در زمین فوتبال، دو تیم که هر کدام از یازده بازیکن (شامل مهاجم، هافبک، مدافع و یک دروازه‌بان (تشکیل شده، به رقابت با یک‌دیگر می‌پردازند و آرمان هر تیم وارد کردن توپ به دروازه حریف یا اصطلاحاً گل زدن است. هر تیمی که در پایان بازی گل بیشتری به ثمر رسانده‌باشد، برنده بازی است و تیم مقابل بازنده است. اگر هر دو تیم به تعداد مساوی گل به ثمر برسانند، با هم مساوی یا تساوی کرده‌اند. هر تیم یک کاپیتان دارد که تیم را رهبری می‌کند.^[۱۷]

هیچ بازیکنی در زمین به جز دروازه‌بان حق دست‌زدن و زدن بازو به توپ را ندارد و پرتاب توپ توسط دروازه‌بان، یک نوع آغاز مجدد بازی است. بازیکنان معمولاً با پای خود توپ را در زمین جابه‌جا می‌کنند و گاهی اوقات از دیگر بخش‌های بدن (به‌ویژه سر) نیز برای جابه‌جا کردن توپ استفاده می‌کنند.^[۲۰] بازیکنان تنها از دست‌ها و بازوهای خود نمی‌توانند استفاده کنند.^[۲۸] همه بازیکنان توپ را در هر جهت و در سراسر زمین جابه‌جا می‌کنند، اما نمی‌توان توپ را در موقعیت آفساید دریافت کرد.^[۱۷]

بازیکنان با روش‌های کنترل توپ از جمله دریبلینگ (دریبل کردن)، پاس‌دادن توپ به هم‌تیمی، شوت‌زدن که معمولاً با عکس‌العمل دروازه‌بان روبه‌رو می‌شود، برای خود فرصت گل‌زنی ایجاد می‌کنند. بازیکنان برای جلوگیری از پیشروی فوتبال‌بست‌های رقیب، اعمالی چون بریدن پاس‌ها، تکل‌زدن و برخورد فیزیکی با بازیکنان تیم مقابل را انجام می‌دهند. فوتبال به‌طور کلی یک بازی روان است و تنها هنگامی که توپ از زمین بازی بیرون برود و یا داور خطای بازیکنی را گرفته‌باشد، متوقف می‌شود. پس از توقف، بازی مجدداً آغاز می‌گردد.^[۲۹]

در سطح حرفه‌ای، معمولاً تعداد زیادی گل به ثمر می‌رسد. برای نمونه، در فصل ۶۴-۱۹۶۳ لیگ برتر انگلستان به طور متوسط در هر بازی ۳٫۴۰ گل به ثمر رسید.^[۳۰] قوانین بازی برای دروازه‌بان با ۱۰ بازیکن دیگر متفاوت است.^[۳۱] و تاکنون، تعداد زیادی نقش‌های تخصصی در زمین ایجاد شده‌است. از دیدگاه کلی‌تر، این ۱۰ بازیکن شامل سه دسته می‌شوند: مهاجمان، هافبک‌ها، مدافعان. گاهی اوقات بازیکنان پست‌های خود را در زمین با یک‌دیگر عوض می‌کنند که دروازه‌بان قابلیت انجام این کار را ندارد. برای نمونه، مدافع مرکزی می‌تواند جای خود را با هافبک چپ و راست عوض کند. این ۱۰ بازیکن ممکن است در هر پستی به جز دروازه‌بانی قرارگیرند. سبک بازی پست‌ها با یک‌دیگر فرق دارد؛ مهاجمان بیشتر سبک بازی هجومی دارند و برخلاف آن‌ها، مدافعان کم‌تر در اندیشه اجرای یک بازی هجومی و سرعت‌بخشیدن به بازی هستند. معمولاً هر بازیکن در پست تخصصی خود بازی می‌کند و کمتر در زمین جابه‌جا می‌شود و پست خود را در زمین تغییر می‌دهد.^[۳۳] هر تیم دارای یک سیستم است و این سیستم و تاکتیک‌های تیم را معمولاً سرمربی شکل می‌دهد.^[۳۳]

پیشینه

نوشتار(های) وابسته: پیشینه فوتبال

نقاشی مربوط به سال ۱۳۰۰ (میلادی) که امپراتور سونگ را در حال انجام بازی کوجو) به چینی (蹴鞠) با دیگر اشرافیان نشان می‌دهد.

فوتبال از آسیا ظهور کرد و در این قاره کهن آغازگردید.^[۳۴] شواهد تاریخی نشان می‌دهد که قدمت بازی فوتبال به سده دوم و سوم پیش از میلاد در چین بازمی‌گردد. پرچم‌دار این ورزش دودمان هان بودند که به توبی چرمی پر شده از پر و مو لگد می‌زدند. دور این توپ‌ها حدود ۴۰-۳۰ سانتی‌متر

بوده است.^{۳۵} این بازی چینی «تسو چو» نام داشت و امپراتوری هان در دوران زمامداری خود، این بازی را در سراسر چین گسترش داد.^{۳۶} نوع دیگری از این ورزش حدود ۶۰۰-۵۰۰ سال بعد در ژاپن آغاز گردید؛ اما هیچ مسابقه رقابتی میان ژاپن و دودمان هان صورت نگرفت. در آن زمان، بازیکنان در دایره‌ای نسبتاً کوچک می‌ایستادند و توپ را از یک‌دیگر عبور می‌دادند.^{۳۵} «کموری» نام ژاپنی این بازی بود و در مقایسه با فوتبال امروزی بسیار متفاوت بود.^{۳۶} سپس فوتبال در یونان و به شکل ورزش هارپاستوم در روم نیز رواج پیدا کرد. فوتبال در بازی‌های یونانیان و رومیان تغییرات عمده‌ای یافت؛ به طوری که دو تیم در یک میدان مستطیل‌شکل که خط میانی میدان نیز داشته‌است، بازی می‌کردند.^{۳۵} مردمی که هارپاستوم بازی می‌کردند، اغلب مردم خشنی بودند، به توپ لگد می‌زدند تا آن را از خط دروازه عبور دهند یا به کس دیگری پاس بدهند که وی چنین عملی انجام دهد. تیم دیگر نیز قصد متوقف کردن روند تیم حریف و بازپس‌گیری توپ را به هر طریق ممکن انجام می‌داد؛ هیچ طول و عرض خاصی برای میدان بازی در نظر گرفته نمی‌شد؛ بازیکنان شماره‌ای نداشتند و کمبود قوانین احساس می‌شد.^{۳۷}

اولین مسابقه فوتبال بین‌المللی انگلستان و اسکاتلند در سال ۱۸۷۲ (میلادی)

مدرن‌ترین نسخه فوتبال در سده دوازدهم میلادی از انگلستان سرچشمه گرفته‌است. این بازی در انگلستان بسیار محبوب شد؛ اما پادشاهان هنری دوم و هنری چهارم انگلستان فوتبال را ممنوع کردند. آن‌ها معتقد بودند که محبوبیت فوتبال به محبوبیت ورزش‌های سنتی انگلستان مانند شمشیربازی و تیراندازی با کمان لطمه می‌زند.^{۳۷}

پیشینه معاصر این بازی جهانی به بیش از ۱۰۰ سال پیش بازمی‌گردد؛ زمانی که این ورزش در انگلستان شکل گرفت و اتحادیه فوتبال انگلستان به وجود آمد و فوتبال به ورزشی رسمی تبدیل شد.^{۳۵} فوتبال به سبک امروزی، در اوایل سال ۱۸۰۰ میلادی در هفت مدرسه عمومی انگلستان آغاز گردید. شش مدرسه تقریباً همان فوتبال به سبک قدیمی را اجرا می‌کردند؛ اما مدرسه راگی انگلستان که در سال ۱۵۶۷ تأسیس شده بود، نسخه‌ای متفاوت از فوتبال را ارائه داد. مدارس دیگر نیز قوانینی را ساخته و در پایان، بازی فوتبال مدرن را بنیان‌گذاری کردند.^{۳۷} در این سال اندازه و وزن توپ‌ها نیز استاندارد شد. در نخستین بازی ۹۰ دقیقه‌ای فوتبال، دو تیم لندن و شفیلد در سال ۱۸۶۶ به رقابت با یک‌دیگر پرداختند.^{۳۶}

پس از آن انگلستان شروع به گسترش فوتبال کرد و آن را از مرز اروپا نیز گذراند. برای نخستین بار در سال ۱۸۶۷ فوتبال در آرژانتین، به عنوان یک کشور غیراروپایی راه یافت.^{۳۸} ملوانان، بازرگانان و سربازان بریتانیایی به سرعت فوتبال را به نقاط مختلف جهان مانند ایتالیا، اتریش، آلمان، آرژانتین، اروگوئه و برزیل بردند.^{۳۹} اگرچه در زمان‌های قدیم تنها مردان فوتبال بازی می‌کردند؛ اما در اواخر سده نوزدهم، بانوان هم به انجام فوتبال پرداختند. در طول جنگ جهانی اول که مردان در مشاغل خود بودند، بانوان فوتبال بازی می‌کردند.^{۳۸} در حدود سال ۱۸۷۵، پادشاه ادوارد سوم انگلستان فوتبال را به دلیل خشونت، غیرقانونی دانست و اعلام کرد که اگر کسی فوتبال بازی کند، به زندان خواهد افتاد.^{۳۴}

• مردان^{۴۰}

- گروه سنی بزرگسالان
- گروه سنی زیر ۲۰ سال
- گروه سنی زیر ۱۷ سال

• بانوان

- گروه سنی بزرگسالان
- گروه سنی زیر ۲۰ سال
- گروه سنی زیر ۱۷ سال

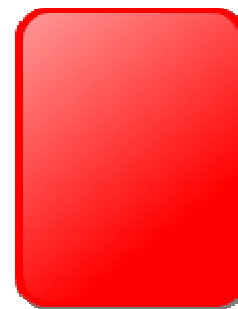
فوتبال برای نخستین بار به بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۰۰ پاریس، فرانسه راه یافت. در ابتدا قرار بود که چهار بازی در این جام میان تیم ملی فوتبال فرانسه با سوئیس، بلژیک، آلمان و انگلستان صورت گیرد. اما آلمان و سوئیس به پاریس نیامدند. بازی‌ها کاملاً بدون برنامه بود و سرانجام، تیم ملی فوتبال انگلستان قهرمان جام شد.^{۴۱}

فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا) در تاریخ ۲۱ مه ۱۹۰۴ در پاریس، فرانسه بنیان‌گذاری شد.^{۳۹} کامیابی‌های ورزش فوتبال در بازی‌های المپیک تابستانی سبب شد که مقامات فیفا به فکر تشکیل مسابقات جهانی بیافتند. ایده برگزاری مسابقات جام جهانی فوتبال را ژول ریمه، رئیس وقت فیفا ارائه داد و این سازمان در کنگره‌ای در ۲۸ مه ۱۹۲۸ در آمستردام با برگزاری مسابقات جام جهانی موافقت کرد. از همان آغاز، اروگوئه که قهرمان مسابقات فوتبال بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۲۴ و ۱۹۲۸ شده بود، پیش‌تاز جام جهانی شد و میزبانی جام جهانی فوتبال ۱۹۳۰ را برعهده گرفت و قهرمان این جام نیز شد.^{۴۲} باشگاه فوتبال شفیلد نخستین باشگاه فوتبال است و قدمتی ۱۵۲ ساله دارد و در سال ۱۸۵۷ در شهر شفیلد که در انقلاب صنعتی، عمده مرکز تولید فولاد بود، بنیان‌گذاری شد.^{۴۳} لیگ قهرمانان اروپا یکی از معتبرترین جام‌های باشگاهی فوتبال است که قدمت آن به سال ۱۹۵۵ بازمی‌گردد. باشگاه فوتبال رئال مادرید در پنج دوره نخست این مسابقات به قهرمانی رسید.^{۴۴} جام باشگاه‌های جهان یکی از معتبرترین مسابقات بین‌المللی فیفا است که در سال ۲۰۰۰ بنیان‌گذاری شد و در نخستین دوره آن، باشگاه فوتبال کورینتیانس از برزیل به مقام قهرمانی رسیده‌است.^{۴۵} امروزه ۲۰۷ کشور دارای تیم ملی فوتبال هستند.^{۴۶}

قوانین

بازیکنان، تجهیزات و مقامات

کارت‌های فوتبال

کارت قرمز که داور به منظور اخراج به بازیکنانی می‌دهد که خطای بسیار بزرگی انجام داده باشد.^{۴۷]}

کارت زرد که داور به منظور اخطار به بازیکنان می‌دهد، به بازیکنی داده می‌شود که خطای نسبتاً بزرگی روی بازیکن حریف انجام دهد یا مرتباً قوانین بازی را رعایت نکند.^{۴۷]}

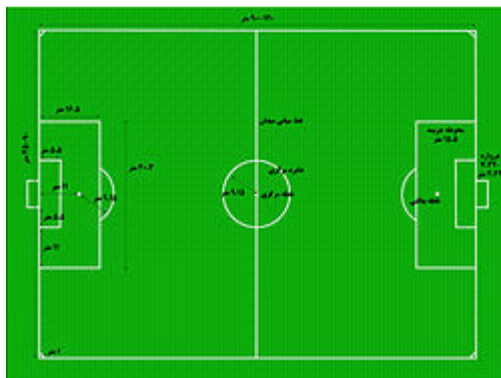
یک بازی شامل دو تیم است که هر کدام ۱۱ بازیکن درون زمین دارند که یکی از آن‌ها دروازه‌بان است. اگر تعداد بازیکنان یک تیم درون زمین کمتر از ۷ نفر باشد، یا بیش از چهار بازیکن از یک تیم کارت قرمز بگیرند، بازی لغو می‌شود. در مسابقات رسمی، حداکثر سه بازیکن می‌توانند جایگزین سه بازیکن درون زمین بشوند. در همه مسابقات، باید نام بازیکن جایگزین به داور داده شود. هریک از بازیکنان در طول بازی می‌توانند جایگزین دروازه‌بان شوند. اگر بازیکنی بدون اجازه داور جایگزین بازیکنی دیگر شود، بازی توسط داور متوقف می‌شود؛ بنابراین تا هنگامی که بازی در جریان است، بازیکنی نمی‌تواند جایگزین بازیکن دیگر شود و باید بازی متوقف شود تا تعویض انجام گیرد.^{۳۱]}

بازیکنان حق استفاده از وسایل خطرناک مانند جواهرات را ندارند. برخی از تجهیزات پایه بازیکنان که داشتن آن‌ها اجباری است، عبارتند از: یک پیراهن بدون آستین که می‌توان از زیر آن پیراهنی آستین‌دار پوشید؛ به شرطی که رنگ پیراهن آستین‌دار هم‌رنگ پیراهن بدون آستین باشد. یک شورت ورزشی که اگر از زیر شورتی دیگر پوشیده شود، باید هم‌رنگ شورت اصلی باشد. یک جوراب کش باف ساق‌دار که ظاهراً ساق بلندی هم دارد و کفش. بازیکن علاوه بر تجهیزات پایه، باید ساق‌بند داشته باشد که کاملاً توسط جوراب ورزشی پوشیده شده است و از لاستیک، پلاستیک و یا مواد مشابه آن‌ها ساخته شده است.^{۴۸]} بازیکنان هر دو تیم و داوران باید لباس‌هایی را بپوشند که تیم‌ها و داوران را از یک‌دیگر متمایز بکند. علاوه بر این، دروازه‌بانان نیز باید لباس‌هایی بپوشند که آن‌ها را از هم‌تیمی‌هایشان و داوران متمایز و جدا کند. بازیکنان نمی‌توانند هیچ‌گونه شعار و تبلیغات سیاسی و مذهبی و شخصی را روی تجهیزات پایه خود آشکار کنند. همچنین بازیکنان باید هرگونه شعار و تبلیغات سیاسی و مذهبی را از روی لباس زیرین پیراهن ورزشی خود از بین ببرند. آشکار کردن شعارها و تبلیغات سیاسی و مذهبی و شخصی توسط فیفا تحریم شده است.^{۴۸]}

هر بازی توسط داورى مقتدر که توانایی اجرای همه اعمال داورى در زمین را داشته باشد، اداره می‌شود. داوران تنها در صورت مشورت با کمک‌داوران یا داور چهارم (به شرط این که بازی مجدداً آغاز نشده باشد)، نظر خود را تغییر می‌دهند و یا بازی را فسخ می‌کنند.^{۴۹]} در زمین دو کمک‌داور وجود دارد که صلاحیت اعتراض به تصمیمات نادرست داور وسط را برعهده دارند. آن‌ها برای کنترل درست بازی معمولاً حدود ۹۰۱۵ متر (۱۰ یارد) از خط عرضی زمین فاصله دارند.^{۵۰]} داور چهارم نیز یکی دیگر از مقامات داورى است که بیرون زمین قرارداد و مسئولیت‌هایی هم‌چون هماهنگی تعویض بازیکن‌های تیم‌ها را برعهده دارد. در صورتی که یکی از کمک‌داوران توانایی ادامه کمک‌داورى بازی را نداشته باشد، داور چهارم جایگزین او می‌شود.^{۵۱]} در مسابقات جام ملت‌های اروپا ۲۰۱۲، دو داور به‌طور آزمایشی روی خط دروازه‌ها ایستادند و کمک‌داوران را در تصمیم‌گیری به‌ویژه تصمیم‌گیری‌های منطقه پنالتی کمک کردند.^{۵۲]} چندی پیش، فیفا به فدراسیون‌های عضو خود اعلام کرد که آن‌ها می‌توانند در صورت داشتن فناوری لازم، از فناوری گل-لاین استفاده کنند و این فناوری در جام جهانی فوتبال ۲۰۱۴ و از فصل ۲۰۱۳-۲۰۱۴ در لیگ برتر انگلستان مورد استفاده قرار خواهد گرفت. فناوری گل-لاین روشی است که اعلام می‌کند آیا توپ از خط دروازه رد شده است یا خیر و دستیار الکترونیکی داور محسوب می‌شود. امکان دارد که در اثر سرعت بسیار توپ، داور درست نبیند که آیا توپ از خط دروازه گذشته است یا خیر و دچار اشتباه شود و این فناوری گذشتن یا نگذشتن توپ از خط دروازه را از طریق ساعت داور، به او اعلام می‌کند.^{۵۳]}

زمین استاندارد بازی

نوشتار اصلی: زمین فوتبال

ابعاد زمین فوتبال

زمین بازی فوتبال باید مستطیل شکل با سطحی از جنس چمن باشد. باتوجه به این که قوانین فوتبال در انگلستان شکل گرفته است، اندازه زمین فوتبال براساس دستگاه امپراتوری بیان می شوند و در این اندازه گیری، از دستگاه متریک استفاده نمی شود. استفاده از واحدهای اندازه گیری دیگر، به شکل سنتی در خارج از بریتانیا نیز مرسوم است.^{۱۵۴}

طبق ابعاد میدان زمین که توسط هیئت بین المللی فوتبال نوشته شده است، طول زمین باید ۹۰ تا ۱۲۰ متر (۱۰۰ تا ۱۵۰ یارد) (و عرض آن ۴۵ تا ۹۰ متر (۵۰ تا ۱۰۰ یارد) باشد. خط میانی زمین که به اندازه عرض زمین است، مناطق حمله و دفاع دو تیم را جدا می کند و شعاع دایره میانی میدان ۹۰/۱۵ متر (۱۰ یارد) است. زمین از دو سمت به محوطه جریمه مستطیل شکل امتداد می یابد و این محوطه جریمه ۱۶/۰۵ متر (۱۸ یارد) از خط دروازه فاصله دارد. محوطه کوچک مستطیل شکل درون محوطه جریمه که منطقه گل زنی نامیده می شود، ۵/۰۵ متر (۶ یارد) از خط دروازه فاصله دارد.^{۱۵۵}

فاصله نقطه پنالتی تا خط دروازه ۱۱ متر (۱۲ یارد) است. دور نقطه کرنر یک چهارم دایره ای وجود دارد که شعاع آن ۱ متر (۱ یارد) است. فاصله میان دو تیرک دروازه ۷/۳۲ متر (۸ یارد) و فاصله میان سر تا ته آن نیز ۲/۴۴ متر (۲/۷۵ یارد) است. طول محوطه جریمه ۴۰ متر (۴۴ یارد) است.^{۱۵۶}

مدت زمان، گل زده و سیستم

بازی فوتبال در دونیمه ۴۵ دقیقه ای اجرا می شود و ممکن است که با موافقت دو تیم و داور، مدت زمان آن کاهش یابد. هرگونه تغییر مدت بازی باید پیش از آغاز بازی میان داور و دو تیم هماهنگ شود. (برای نمونه، به دلیل نبود نور کافی هر نیمه به ۴۰ دقیقه تغییر زمان می دهد) میان دونیمه بازی وقت استراحتی به مدت ۱۵ دقیقه تعیین شده است و مدت زمان آن فقط با موافقت داور تغییر می کند. وقت های اضافه پس از دونیمه به منظور اجرا کردن وقت های تلف شده ای است که در اعمالی مانند تعویض بازیکنان، بررسی آسیب دیدگی بازیکنان، بیرون آوردن بازیکنان آسیب دیده از زمین، اتلاف وقت و یا هر دلیل دیگری تلف شده است. تعیین چند دقیقه وقت تلف شده در هر بازی به عهده داور وسط است. هر چقدر وقت برای زدن یک ضربه پنالتی تلف شود، داور آن را در وقت های اضافه پایان هر نیمه در نظر خواهد گرفت.^{۱۵۷}

در صورتی که در مسابقات حذفی تیم برنده در طول در ۹۰ دقیقه و وقت های اضافه مشخص نشود، باید از ضربات پنالتی استفاده کرد. پنج بازیکن دلخواه می توانند برای هر تیم یک پنالتی بزنند. اگر برنده در پنج پنالتی نخست نیز مشخص نشود، ضربات پنالتی وارد مرحله مرگ ناگهانی می شود که هر تیم یک پنالتی می زند و به این معنی است که اگر یک تیم پنالتی را تبدیل به گل کرد و تیم دیگر موفق به انجام این کار نشد، تیم گل زن برنده بازی می شود.^{۱۵۸}

قانون گل زده در خانه حریف یکی از قوانین رسمی مسابقات رفت و برگشت اینطور است که در صورت برابر بودن تفاضل گل دو تیم در دوبازی، تیمی که در خانه حریف گل بیشتری زده باشد، برنده مجموع دو بازی است و به مرحله بعدی راه پیدا می کند.^{۱۵۹} این قانون توسط یوفا طراحی شد و برای نخستین بار در جام در جام اروپا ۱۹۶۶-۱۹۹۵ استفاده شد و در سال ۱۹۶۸-۱۹۶۷ نیز به لیگ قهرمانان اروپا راه یافت. پس از این، در مسابقات دیگر این قاره نیز به تصویب رسید.^{۱۶۰}

نمایی از سیستم ۲-۴-۴ در زمین فوتبال

گل طلایی در فوتبال به گلی اطلاق می‌گردد که اگر در وقت‌های اضافه ۱۵ دقیقه‌ای به‌ثمر رسانده‌شود، تیم گل‌زن برنده بازی می‌شود و بازی به پایان می‌رسد. گل طلایی را در گذشته‌های نه‌چندان دور مرگ ناگهانی می‌نامیدند؛ این اصطلاح برای نخستین بار در سال ۱۹۹۲ برداشته‌شد و اصطلاح گل طلایی بر آن نهاده‌شد.^{۶۱} گل طلایی در سال ۱۹۹۳ توسط فیفا معرفی‌شد که در آن زمان‌ها عنصری کلید در تعیین برنده در مسابقات حذفی محسوب می‌شد. نخستین گل طلایی در مسابقه میان استرالیا و اروگوئه در یک‌چهارم نهایی جام جهانی فوتبال زیر ۲۰ سال به‌ثمر رسید. در پی طوفان شکایات و گله‌ها از این قانون، یوفا گل نقره‌ای را در سال ۲۰۰۲ معرفی‌کرد و این قانون جایگزین گل طلایی شد.^{۶۲} گل نقره‌ای یکی از روش‌های تعیین برنده در مسابقات حذفی به‌شمار می‌رفت. اگر در طول ۹۰ دقیقه دو تیم به‌تساوی برسند و تیمی در یکی از وقت‌های اضافه ۱۵ دقیقه‌ای گلی به‌ثمر برساند و آن نیمه وقت اضافه به پایان برسد، تیم گل‌زن برنده بازی است. گل نقره‌ای قانونی اجباری بوده‌است. نخستین گل نقره‌ای در جام یوفا ۲۰۰۳ به‌ثمر رسیده‌است. هم‌چنین در جام ملت‌های اروپا ۲۰۰۴ مورد استفاده قرار گرفت؛ به‌طوری‌که یونان با به‌ثمر رساندن گل نقره‌ای مقابل جمهوری چک، به مسابقه پایانی راه‌یافت. این قانون نیز توسط هیئت بین‌المللی فوتبال برداشته‌شد.^{۶۳}

به تاکتیک‌هایی که سرمربی برای بازی تیم در نظر می‌گیرد و بازیکنان مطابق این تاکتیک‌ها در زمین چیده می‌شوند، سیستم فوتبال می‌گویند که به‌نوعی همان ساختار تیم است. دروازه‌بان یک پست ثابت است و در سیستم جایی ندارد و ده بازیکن دیگر در این سیستم در زمین چیده می‌شوند. از جمله این سیستم‌ها می‌توان به ۲-۴-۴، ۱-۴-۴، ۳-۳-۴، ۲-۳-۵، ۱-۳-۳، ۲-۳-۵ اشاره نمود.^{۶۴} سیستم ۲-۴-۴ یکی از رایج‌ترین سیستم‌های فوتبال است که در انگلستان بسیار کاربرد دارد و از ۴ مدافع، ۴ هافبک و ۲ مهاجم تشکیل شده‌است.^{۶۵} سیستم ۱-۴-۴-۱ چنانچه از نامش پیداست، گیج‌کننده نیست. در این سیستم، چهار مدافع و چهار هافبک بازی می‌کنند و مهاجم دوم پشت مهاجم اصلی قرار دارد.^{۶۵} سیستم ۱-۴-۵ را به‌طور سنتی تیم‌های اروپایی در لیگ‌های برتر خودشان به‌کار می‌گیرند. این سیستم از چهار مدافع، پنج هافبک و یک مهاجم تشکیل شده‌است.^{۶۶} سیستم ۳-۳-۴ یک سیستم کاملاً هجومی است. این سیستم از چهار مدافع، سه هافبک و سه مهاجم تشکیل می‌شود و علاوه بر حمله‌کردن با سه مهاجم، خط هافبکی قوی و نیرومند را دارا می‌باشد.^{۶۷} سیستم ۲-۳-۵ نیز تا چند سال پیش به یک سیستم محبوب تبدیل شده و به‌خوبی امکان جابه‌جایی مهاجمان و مدافعان را فراهم می‌کند. این سیستم همان‌طور که از نامش پیداست، از پنج مدافع، سه هافبک و دو مهاجم تشکیل شده‌است.^{۶۸} یکی از سیستم‌های نوین فوتبال ۱-۴-۱-۴ است که ساختاری مانند ۳-۳-۴ دارد، با این تفاوت که هافبک‌ها و مهاجمان چپ و راست تقریباً روی یک خط بازی می‌کنند و مهاجم نوک از دیگر مهاجمان جلوتر بازی می‌کند.^{۶۹} از دیگر سیستم‌های محبوب فوتبال، ۲-۵-۳ است که شامل سه مدافع، پنج هافبک و دو مهاجم می‌شود.^{۷۰}

قوانین هفده‌گانه فیفا

نوشتار اصلی: قوانین فوتبال

شونسوکی ناکامورا در حال زدن ضربه آزاد مستقیم، بازی ژاپن و بحرین در مقدماتی جام جهانی ۲۰۱۰
فیفا قوانینی در درون و بیرون از زمین فوتبال وضع کرده است. این قوانین در ۳ مارس ۲۰۱۲ تغییر کرد و در ۱ ژوئن ۲۰۱۲ به اجرا درآمد. در زیر به‌طور مختصر به شرح آن‌ها می‌پردازیم.^{۷۱}

- **زمین بازی:** بازی باید روی چمن طبیعی یا مصنوعی به رنگ سبز انجام‌گیرد. از چمن مصنوعی در بازی‌های جام کنفدراسیون‌ها و یا مسابقات بین‌المللی باشگاهی استفاده می‌شود. زمین‌ها باید حداقل کیفیت بین‌المللی تعیین‌شده توسط فیفا داشته‌باشد.^{۷۲}
- **توپ:** توپ بازی باید از چرم یا مواد مناسب دیگر ساخته شده‌باشد و محیط آن بیش از ۷۰ سانتی‌متر یا کم‌تر از ۶۸ سانتی‌متر نباشد.^{۷۳}

- **تعداد بازیکنان:** هر تیم در هر بازی باید ۱۱ بازیکن درون زمین داشته باشد که یکی از آن‌ها دروازه بان است. تیمی که افراد درون زمین کم تر از ۷ بازیکن باشد، حق ادامه بازی را ندارد.^[۳۱]
- **تجهیزات بازیکنان:** بازیکن حق استفاده یا پوشیدن هرگونه چیز خطرناکی مانند جواهرات را ندارد.^[۴۸]
- **داور:** هر بازی توسط یک داور که اقتدار کامل بر اجرای قوانین بازی را داشته باشد، کنترل می شود.^[۴۹]
- **کمک داوران:** دو کمک داور در زمین وجود دارند که می توانند در این موارد به تصمیم داور اعتراض کنند: ۱- هنگامی که تمام توپ میدان بازی را ترک کند. ۲- هنگامی که کرنر، گل و پرتاب انجام می گیرد. ۳- هنگامی که ممکن است یک بازیکن در شرایط آفساید باشد. ۴- زمانی که تیمی درخواست تعویض کند. ۵- هنگامی که از دیدگاه داور، سوء رفتار و یا هر حادثه دیگری رخ دهد. ۶- هنگامی که خطایی انجام می گیرد، کمک داور می تواند مسئله را بهتر برای داور توضیح دهد. ۷- هنگامی که در ضربات پنالتی، پیش از این که بازیکن ضربه را بزند، دروازه بان پیش از خط دروازه جلوتر بیاید و توپ وارد دروازه شود، کمک داور اعتراض می کند.^[۵۰]
- گل زدن با یک ضربه پنالتی توسط تیم ملی فوتبال ساحل عاج در خلال جام جهانی فوتبال ۲۰۰۶
- **مدت زمان بازی:** بازی فوتبال در دو نیمه ۴۵ دقیقه ای انجام می گیرد، مگر این که داور و دو تیم بر تغییر مدت زمان بازی توافق کرده باشند. هرگونه توافق برای تغییر مدت زمان بازی (برای مثال کاهش هر نیمه به ۴۰ دقیقه به دلیل نبود نور کافی) باید پیش از انجام بازی، صورت گرفته باشد.^[۵۷]
- **آغاز مجدد بازی:** بازی در این موارد مجدداً آغاز می گردد: ۱- هنگام آغاز مسابقه ۲- پس از به ثمر رسیدن یک گل در طول بازی ۳- هنگام آغاز نیمه دوم ۴- هنگام آغاز هر دو نیمه وقت های اضافی.^[۳۹]
- **توپ درون و بیرون از بازی:** هنگامی که تمام توپ از خط دروازه یا خط های طولی و عرضی زمین رد شود، بازی توسط داور متوقف می شود.^[۷۴]
- **گل زدن:** هنگامی که تمام توپ از خط دروازه رد شود، به شرطی که پیش از آن خطایی صورت نگرفته باشد، این تیم گل به ثمر رسانده است.^[۷۵]
- **آفساید:** بر اساس این قانون بازیکنی که در موقعیت آفساید قرار دارد حق مشارکت فعال در بازی را ندارد. بازیکنی در موقعیت آفساید است که در هنگام زدن ضربه توپ توسط هم تیمی هم جلوتر از توپ و هم جلوتر از بازیکن ماقبل آخر تیم حریف به دروازه حریف نزدیکتر باشد.^{[۷۶][۷۷]}
- **خطا و سوء رفتار:** هنگامی که بازیکنی هریک از این خطاها را انجام دهد، خطا کرده است و ضربه آزاد به تیم حریف تعلق می گیرد: ۱- زدن ضربه یا لگد به بازیکن حریف ۲- خطای پشت پا زدن یا تلاش برای انجام خطای پشت پا زدن ۳- پرش بر روی بازیکن حریف ۴- حمله به حریف ۵- حملات یا اقدام به حملات به حریف ۶- هل دادن حریف ۷- تکل زدن بر روی حریف.^[۷۸]
- **ضربات آزاد:** ضربات آزاد یا به شکل مستقیم یا غیرمستقیم اند.^[۷۸]
- **ضربه پنالتی:** اگر بازیکن تیم خودی، بر روی بازیکن حریف که در محوطه جریمه شان است، خطا کند، خطای پنالتی صورت گرفته است. شانس گل زدن از ضربه پنالتی به شکل مستقیم، بسیار زیاد است. زمان تلف شده برای زدن یک پنالتی، در پایان هر نیمه یا وقت اضافه گرفته می شود.^[۷۹]
- **پرتاب:** پرتاب یکی از روش های آغاز مجدد بازی است. هنگامی که توپ به بازیکنی برخورد کند و تمام توپ از خط طولی زمین بیرون برود، تیم حریف باید توپ را از محل بیرون رفتن آن روی خط، پرتاب کند. گل زدن با یک پرتاب ممنوع است.^[۸۰]
- **ضربه گل:** گل زنی یکی دیگر از روش های آغاز مجدد بازی است. اگر توپ از خط دروازه رد شود و بازیکن دیگری به توپ برخورد کند، آن ضربه گل محسوب می شود. یک گل ممکن است تنها با زدن یک ضربه به ثمر برسد.^[۸۱]
- **ضربه کرنر:** ضربه کرنر روشی دیگر برای آغاز مجدد بازی است. هنگامی که توپ به بازیکن خودی برخورد کند و از خط عرضی دروازه خودی رد شود، برای تیم حریف ضربه کرنر به دست می آید. یک گل ممکن است از راه ضربه کرنر به طور مستقیم به تیم حریف به ثمر رسانده شود.^[۸۲]

اقتصاد و درآمد

کشورهایی که در آن‌ها فوتبال محبوب ترین ورزش است با رنگ سبز نشان داده شده اند

فوتبال یکی از پردرآمدترین ورزش های جهان است. ۳۰ بازیکن فوتبال در فهرست ۱۰۰ ورزشکار پردرآمد جهان قرار دارند. درآمدی که از فوتبال به دست می آید، عبارتند از: حقوق، پاداش، جایزه مالی، هزینه های ظاهری، صدور مجوز و تأیید آن. دیوید بکهام، کریستیانو رونالدو و لیونل مسی^[۸۳] به ترتیب در رتبه هشتمین، نهمین و یازدهمین ورزشکاران پردرآمد جهان قرار دارند.^[۸۴] اگر ت بیل گران قیمت ترین بازیکن فوتبال تاریخ است که با قیمت ۹۹ میلیون یورو در سال ۲۰۱۴ از باشگاه فوتبال تاتنهام به باشگاه فوتبال رئال مادرید پیوست.^[۸۵] باشگاه فوتبال منچستر یونایتد با ارزشی معادل ۲۰۲۴ ثروتمندترین باشگاه جهان است. هم چنین، دو باشگاه اسپانیایی رئال مادرید و بارسلونا با ارزش هایی معادل ۱۰۸۷ و ۱۰۳۰ میلیارد دلار، دومین و سومین باشگاه فوتبال

ثروتمند جهان هستند.^{۸۶} رتال مادرید، با گردش مالی بیش از ۴۲۰ میلیون یورویی در فصل ۲۰۱۲-۲۰۱۱، برای هشتمین سال پی‌درپی، عنوان ثروتمندترین باشگاه جهان را از نظر میزان گردش مالی کسب کرد.^{۸۷}

اسپانسرها یا حامیان مالی همیشه در فوتبال وجود دارند و از راه طرفداران فوتبال برای خود درآمدزایی می‌کنند. حامیان مالی فوتبال همان‌طور که از نامشان پیداست، هنگام مشکلات مالی تیم از تیم پشتیبانی مالی می‌کنند و تیم نیز دست‌آوردهای آن‌ها را تبلیغ می‌کند.^{۸۸} شرکت آدیداس یکی از پیشروهای اسپانسر در فوتبال است که از این راه بازاریابی می‌کند.^{۸۹} این شرکت طرح‌ها یا آرم‌های خود را بر روی پیراهن تیم‌ها در معرض نمایش قرار می‌دهند و موجب افزایش سود خود می‌شوند. البته تیم نیز سود زیادی از این کار می‌برد. هم بازیکنان و هم سران باشگاه از همکاری با اسپانسرها درآمد سرشاری کسب می‌کنند.^{۹۰}

چالش‌ها و حواشی

خطا بروی بازیکن آبی اناری پوش

در فوتبال فریب داور نیز رخ می‌دهد. مانند به عمد خود را به زمین انداختن، تمارض، اتلاف وقت و ... گاهی این کارها آن‌قدر ماهرانه صورت می‌گیرند که داوران هم متوجه آن نمی‌شوند؛ برای نمونه، دیه‌گو آرماندو مارادونا در جام جهانی گلی با دست خود به‌ثمر رساند که داوران متوجه آن نشدند و آن گل بعدها لقب دست‌خدا را بر خود گرفت.^{۹۱} قانون‌گذاران فوتبال تاکنون با فریب خود را به زمین انداختن را نادیده گرفته و تصمیم جدی درباره آن نگرفته‌اند.^{۹۲} جیم بویس، معاون رئیس فیفا سبب بلاتر، می‌گوید: «با فریب خود را بر زمین انداختن، سرطان فوتبال است و بازیکنانی که این کار را انجام می‌دهند، گناه‌کار و مجرم محسوب می‌شوند.»^{۹۳} اتلاف وقت یکی از راهبردهای تیم برای کسب نتیجه‌ای مطلوب در مسابقه است و تیمی که استفاده از راهبردهای قانونی را بی‌فایده می‌داند، به این کار روی می‌آورد. جایگزین کردن بازیکنان در اواخر بازی، وانمود کردن آسیب دیدن بازیکنان، تأخیر در انجام ضربات آزاد و پرتاب‌ها و گرفتن و ضربه‌زدن توپ توسط دروازه‌بانان از جمله کارها برای اتلاف وقت مسابقه است. بازیکنان اغلب توپ را به پرچم گوشه زمین کنار نقطه کرنر می‌برند و اندکی از وقت بارزش بازی را تلف می‌کنند.^{۹۴}

فیفا ادعا می‌کند که وظیفه محافظت بازیکنان از زورافزایی را به‌خوبی انجام می‌دهد و فوتبال عاری از زورافزایی است. فیفا قوانین سختگیرانه‌ای را برای مبارزه و کنترل زورافزایی وضع کرده و در این راه سازمان جهانی مبارزه با زورافزایی نیز فیفا را یاری می‌کند. سالانه تعداد بازیکنانی که زورافزایی می‌کنند، با نوساناتی همراه است و گاه این تعداد افزایش و گاه کاهش می‌یابد. فیفا هر سال از بازیکنان آزمایش زورافزایی می‌گیرد و گاهی ممکن است به‌طور ناگهانی بازیکنان تیمی را که مشکوک به زورافزایی است، مورد آزمایش زورافزایی قرار دهد.^{۹۵} برخی از چالش‌ها و حواشی مهم دیگر فوتبال عبارتند از:

- **توهین‌های نژادپرستانه:** برای نمونه، در بازی میان باشگاه فوتبال آ.ث. میلان و ارورا پرو پاتریا ۱۹۱۹، طرفداران پاتریا به یک هافبک غنایی میلان به نام کوین پرینس بوتانگ توهین نژادپرستانه کردند. او نیز توپ را به سوی طرفداران پاتریا شوت کرد و با عصبانیت زمین را ترک کرد. دیگر بازیکنان و مربیان میلان نیز به دنبال وی زمین را ترک کردند.^{۹۶}

- **عدم رعایت فیرپلی (بازی جوانمردانه):** برای نمونه، یوفا از باشگاه فوتبال بایرن مونیخ به خاطر ۱۵ سال رعایت بازی جوانمردانه، به صورت نقدی تقدیر کرد. در سپتامبر ۲۰۱۲، یوفا قوانین فیرپلی مالی را به عنوان یک قانون به اجرا درآورد و ۲۳ باشگاه را برای عدم رعایت این قوانین جریمه کرد.^{۹۷} فیرپلی مالی یوفا مجموعه آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌هایی است که هدف آن، بازی جوانمردانه و نظم و انضباط بیشتر است که در سپتامبر ۲۰۰۹ به تصویب رسید.^{۹۸}

- **حوادث:** برای نمونه، سانحه هیلسبورو در سال ۱۹۸۹ موجب مرگ ۹۶ نفر شد و در سانحه ورزشگاه هیسل، گروه بزرگی از طرفداران لیورپول از حصار ردشدند و میان آن‌ها و طرفداران یوونتوس دعوایی درگرفت که موجب مرگ ۳۲ نفر شد. یوفا نیز در پاسخ به این کار طرفداران لیورپول را از حضور در رقابت‌های اروپایی تا اوایل سال ۱۹۹۰ میلادی ممنوع کرد و تعدادی از طرفداران این باشگاه نیز به جرم آدم‌کشی و قتل محاکمه شدند.^{۹۸}

- **مافیای فوتبال:** برای نمونه، مافیا و گانگسترهای ایتالیایی با استفاده از متن‌های فوتبال، به زندانیان محکوم‌شده پیامک‌های سری می‌زنند. دادستان‌های ضد مافیایی نیز به شدت با جرایم این مافیا و گانگسترها مبارزه می‌کنند.^{۹۹}

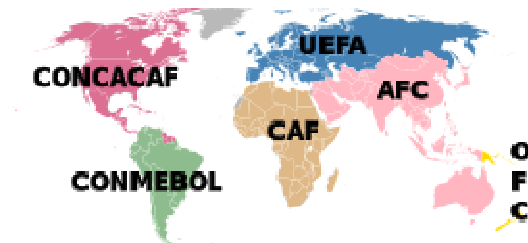
- **فوتبال و سیاست:** برای نمونه، یک‌بار زدنیق زمان، سرمربی سابق باشگاه فوتبال آ.اس. رم گفت:^{۱۰۰}
با وجود این که ما بیشتر در فوتبال بیننده یک ورزش باشیم، بیننده حضور سیاست و تجارت در فوتبال هستیم که این ذهنیت تأثیر بسیار بد و منفی روی مربیان و هم‌چنین بازیکنان می‌گذارد.

- **خرافات و پیش‌گویی:** برای نمونه، در جام جهانی ۱۹۹۸، بدن فابین بارتز، دروازه‌بان تیم ملی فوتبال فرانسه، به یک نماد موفقیت‌آمیز برای فرانسه تبدیل شده بود و تیم فرانسه عقیده داشت که اگر بدن بارتز را لمس کنند، موفق خواهند شد. در پایان، فرانسه قهرمان جام جهانی ۱۹۸۸ شد.^{۱۰۱}

به عنوان نمونه‌ای دیگر، یک هشت‌پای پیشگوی آلمانی به نام «پاول» مسابقات جام جهانی ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی را پیش‌گویی می‌کرد و پیش‌گویی‌های او درست بود.^{۱۰۲}

کنفدراسیون‌ها

نقشه کنفدراسیون‌های قاره‌ای عضو فیفا.

کنفدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا)، کنفدراسیون بین‌المللی ورزش‌های فوتبال، فوتسال و فوتبال ساحلی است که در ۲۱ مه ۱۹۰۴ در پاریس، فرانسه تأسیس شد. تاکنون ۲۰۸ کنفدراسیون کشوری از جمله فرانسه، بلژیک، دانمارک، هلند، اسپانیا، سوئد و سوئیس عضو فیفا هستند^[۱۰۲] و بیش از ۲۵۰ میلیون نفر فوتبالیست در جهان وجود دارد^[۱۰۴]. مقر فیفا در زوریخ، سوئیس واقع شده‌است. شش کنفدراسیون فوتبال قاره‌ای از اعضای فیفا هستند:

- آسیا: کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC)
- آفریقا: کنفدراسیون فوتبال آفریقا (CAF)
- اروپا: اتحادیه فوتبال اروپا (UEFA)
- آمریکای شمالی و مرکزی و کارائیب: کنفدراسیون فوتبال آمریکای شمالی و مرکزی و کارائیب (CONCACAF)
- آمریکای جنوبی: کنفدراسیون فوتبال آمریکای جنوبی (CONMEBOL)
- اقیانوسیه: کنفدراسیون فوتبال اقیانوسیه (OFC)^[۱۰۵]

ان اف بورڈ یک کنفدراسیون فوتبال است که هدف آن، سازماندهی مسابقات تیم‌ها و ملت‌هایی است که به فیفا وابستگی ندارند. این سازمان زیر نظر فیفا و هم‌چنین یک رقیب برای این سازمان نیست^[۱۰۶].

مسابقات محلی تا بین‌المللی

فوتبال خیابانی در ونزوئلا.

فوتبال خیابانی یک نوع بازی فوتبال محلی است که تیرهای دروازه‌های آن می‌تواند آجر، سنگ و اشیاء مشابه آن باشد. این بازی‌ها در پیاده‌روها، کوچه‌ها و خیابان‌ها انجام می‌گیرند و تعداد بازیکنان تیم‌ها ۳ و بیشتر از آن است. از جمله کشورهایی که این بازی‌ها در آن انجام می‌گیرد، می‌توان به برزیل اشاره کرد^[۱۰۷]. رقابت‌های حساس فوتبال همیشه میان دو تیم هم‌شهری بوده‌اند^[۱۰۸]. به بازی دو تیم هم‌شهری، شهرآورد یا دربی می‌گویند.

جام جهانی فوتبال بزرگ‌ترین رویداد ورزشی جهان است و تیم‌های ملی مردان الف از ۲۰۸ کنفدراسیون فوتبال برگزیده می‌شوند و در این جام شرکت می‌کنند. این مسابقات هر چهار سال یک‌بار انجام می‌گیرد. نخستین مسابقات جام جهانی فوتبال در سال ۱۹۳۰ برگزار شد و تاکنون به‌جز سال‌های ۱۹۴۲ و ۱۹۴۶ به‌علت جنگ جهانی دوم، هر چهار سال یک‌بار برگزار شده‌است. این مسابقات فعلاً در قالب ۳۲ تیم در کشور (های) میزبان و در طول دوره‌ای یک‌ماهه انجام می‌گیرد. مسابقات مقدماتی جام جهانی فوتبال برای تعیین تیم‌های شرکت‌کننده در جام جهانی فوتبال طی سه سال انجام می‌گیرد. جام جهانی فوتبال ۲۰۱۰ به میزبانی آفریقای جنوبی، واپسین جام جهانی بود که تیم ملی فوتبال اسپانیا قهرمان این جام شد. جام جهانی فوتبال ۲۰۱۴ به میزبانی برزیل با قهرمانی آلمان به پایان رسید^[۱۰۹]. تیم ملی برزیل با ۵ قهرمانی و تیم‌های ملی ایتالیا و آلمان هرکدام با ۴ عنوان قهرمانی، پرافتخارترین تیم‌های جام جهانی فوتبال هستند^[۱۱۰].

رقابت‌های بین‌المللی فوتبال برای نخستین‌بار در بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۰۰ پاریس، فرانسه اجرا شد. پس از آن، فوتبال در همه بازی‌های المپیک تابستانی به‌جز بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۳۲ لس‌آنجلس، ایالات متحده آمریکا اجرا شد. پس از بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۹۲ بارسلونا، اسپانیا، تیم ملی فوتبال اسپانیا واپسین تیم اروپایی بود که موفق به کسب مدال طلای فوتبال در بازی‌های المپیک تابستانی شد. از بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۹۶ آتلانتا، ایالات متحده آمریکا به بعد، تنها تیم‌های آفریقای و آمریکای جنوبی موفق به کسب مدال طلای فوتبال المپیک شدند. هم‌چنین در المپیک سال ۱۹۹۶، فوتبال بانوان به برنامه المپیک افزوده شد. تیم ملی فوتبال بانوان ایالات متحده آمریکا چهاربار در سال‌های ۱۹۹۶ در آتلانتا، ۲۰۰۴ در آتن، ۲۰۰۸ در پکن و ۲۰۱۲ در لندن موفق به کسب مدال طلا شدند. بانوان آمریکا در بازی پایانی المپیک ۲۰۰۰ در سیدنی، از تیم ملی فوتبال بانوان نروژ شکست‌خوردند و کسب مدال نقره نائل آمدند^[۱۱۱].

پس از جام جهانی، جام‌های ملت‌های قاره‌ها مهم‌ترین مسابقات بین‌المللی فوتبال هستند که توسط کنفدراسیون‌های هر قاره میان تیم‌های ملی آن قاره برگزار می‌شود. این مسابقات شامل: جام ملت‌های اروپا (یوفا)^[۱۱۲]، کوپا آمریکا (کونمبول)^[۱۱۳]، جام ملت‌های آفریقا (سی‌ای‌اف)^[۱۱۴]، جام ملت‌های آسیا (ای‌اف‌سی)^[۱۱۵]، جام طلایی کونکاکاف (کونکاکاف)^[۱۱۶] و جام ملت‌های اقیانوسیه (اُف‌سی)^[۱۱۷] می‌شوند. جام کنفدراسیون‌ها یکی دیگر از جام‌های بین‌المللی است که قهرمانان هر قاره با میزبان جام جهانی فوتبال آینده و قهرمان جام جهانی گذشته در دو گروه تقسیم‌بندی می‌شوند و به رقابت با یک‌دیگر می‌پردازند^[۱۱۸]. معتبرترین جام‌های بین‌المللی باشگاهی، جام‌های باشگاه‌های قاره‌ها هستند که عبارتند از: لیگ قهرمانان اروپا (یوفا)^[۱۱۹]، لیگ قهرمانان آسیا (ای‌اف‌سی)^[۱۲۰]، جام لیبرتادورس (کونمبول)^[۱۲۱]، لیگ قهرمانان اقیانوسیه (اِو‌اف‌سی)^[۱۲۲]، لیگ قهرمانان کونکاکاف (کونکاکاف)^[۱۲۳] و لیگ

قهرمانان آفریقا) سی‌ای‌اف^{۱۳۴}]. قهرمانان جام باشگاه‌های شش‌قره در جام باشگاه‌های جهان به رقابت با یک‌دیگر می‌پردازند.^{۱۳۵} آن‌اف بورده هر دو سال یک‌بار، مسابقاتی میان ۲۷ عضو خود برگزار می‌کند که جام جهانی ویوا نامیده می‌شود و یکی از اعضای آن‌اف بورده، میزبان جام است. این جام زیر نظر فیفا نیست.^{۱۳۶}

مسابقات داخلی، لیگ‌ها و باشگاه‌ها

در اوایل سال ۱۹۳۰ میلادی، لیگ‌های مختلفی در کشورهای مختلف جهان به‌وجود آمدند.^{۱۳۷} لیگ‌های فوتبال درآمذایی بالایی دارند؛ اما گاهی اوقات ممکن است که باشگاه‌ها نه تنها هیچ سودی نکنند، بلکه ضرر نیز بکنند. در فصل ۰۷-۲۰۰۶ لیگ برتر فوتبال انگلستان، حقوق باشگاه‌ها ۱۳٪ افزایش یافت. (متوسط افزایش باید ۱۱٪ باشد) لیگ‌ها مقدار زیادی از درآمدهای خود را صرف پخش بازی‌هایشان در رادیو و تلویزیون می‌کنند.^{۱۳۷} از معروف‌ترین و بهترین لیگ‌های فوتبال جهان می‌توان به لا لیگا (اسپانیا)، لیگ برتر انگلستان، سری آ (ایتالیا)، لیگ ۱ (فرانسه)، بوندس لیگا (آلمان)، لیگ برتر فوتبال هلند، لیگ برتر فوتبال روسیه، لیگ برتر فوتبال برزیل، دسته ۱ برتر فوتبال آرژانتین و دسته ۱ برتر فوتبال مکزیک اشاره نمود.^{۱۳۸} در سال ۲۰۰۰ فیفا فهرستی از موفق‌ترین باشگاه‌های قرن بیستم منتشر کرد. در این فهرست باشگاه فوتبال رئال مادرید در صدر قرار گرفت و باشگاه‌های منچستر یونایتد، بایرن مونیخ و بارسلونا در رده‌های بعدی قرار گرفتند.^{۱۳۹} باشگاه فوتبال کورینتیانس برزیل نخستین باشگاه غیراروپایی است که چندین بار قهرمان جام باشگاه‌های جهان شده است. کورینتیانس، باشگاه فوتبال چلسی را در مسابقه پایانی جام باشگاه‌های جهان در سال ۲۰۱۲ با نتیجه ۱-۰ شکست داد و مجدداً قهرمان این جام معتبر شد.^{۱۴۰} باشگاه فوتبال رئال مادرید توسط فیفا به‌عنوان بهترین باشگاه فوتبال سده بیستم میلادی شناخته شده است.^{۱۴۱}

فوتبال بانوان

مسابقه فینال فوتبال زنان المپیک ۲۰۱۲ لندن بین دو تیم ژاپن و ایالات متحده آمریکا - ۱۰ اوت ۲۰۱۲ نخستین بازی فوتبال بانوان در سال ۱۸۹۵ در انگلستان انجام گرفت که در آن بازی لندن شمالی با نتیجه ۱-۷ لندن جنوبی را شکست داد. در سال ۱۹۲۰، نخستین بازی بین‌المللی فوتبال بانوان انجام گرفت که در آن بازی باشگاه فوتبال بانوان دیک کر و تیم ملی فوتبال بانوان فرانسه صورت گرفت که فرانسه ۰-۲ شکست خورد. در همین سال، بیشترین تماشاگر فوتبال بانوان (۵۳٬۰۰۰ تماشاگر) تاکنون به تماشای بازی باشگاه فوتبال بانوان دیک کر و باشگاه فوتبال بانوان اس‌تی هلن نشستند. تیم بانوان دیک کر در این بازی ۰-۴ پیروز شد.^{۱۴۲} هرچند که فوتبال بانوان در سده بیستم میلادی و امروزه به محبوبیت‌های بسیاری دست پیدا کرده است، همیشه زیر سایه فوتبال مردان بوده و بانوان بر این باورند که فوتبالشان باید با فوتبال مردان برابر باشد. این رویداد که ورزش مردان و بانوان برابر باشد، احتمال دارد به‌زودی در ورزش‌هایی مانند هندبال، والیبال و تنیس رخ دهد، اما این رویداد در فوتبال غیرممکن به‌نظر می‌رسد. یکی از بزرگ‌ترین مشکلات فوتبال بانوان روحیه ۱ خشونت‌آمیز آن است؛ به‌ویژه هنگامی که قواعد و قوانینی برای فوتبال تعریف نشده‌بود. حتی امروزه، با همه قوانین عادلانه بازی این مشکل به‌طور کامل حل نشده است. با شکل‌گیری اتحادیه فوتبال انگلستان در سال ۱۸۶۳، مجموعه قوانین استانداردسازی شدند و خشونت در زمین ممنوع شد.^{۱۴۳} هم‌اکنون تیم ملی فوتبال بانوان ایالات متحده آمریکا در رتبه ۱ یک تیم‌های ملی فوتبال قرار دارد.^{۱۴۴} در المپیک سال ۱۹۹۶، فوتبال بانوان به برنامه المپیک افزوده شد. تیم ملی فوتبال بانوان ایالات متحده آمریکا چهاربار در سال‌های ۱۹۹۶ در آتلانتا، ۲۰۰۴ در آتن، ۲۰۰۸ در پکن و ۲۰۱۲ در لندن موفق به کسب مدال طلا شدند. بانوان آمریکا در بازی پایانی المپیک ۲۰۰۰ در سیدنی، از تیم ملی فوتبال بانوان نروژ شکست خوردند و کسب مدال نقره نال آمدند.^{۱۴۵}

فوتبال جانوران

چندین جانور بازی با توپ را بسیار دوست دارند که از این میان می‌توان به خوکها، فیله‌ها، پنگوئن‌ها و میمون‌ها اشاره نمود. بسیاری از آن‌ها در جام جهانی ۲۰۱۰ نیز فوتبال بازی کرده‌اند.^{۱۴۶} هم‌چنین جانورانی مانند گربه، کرکس، هشت‌پا، موش و سگ در حال فوتبال بازی کردن دیده شده‌اند.^{۱۴۷} شپوه فوتبال بازی کردن جانوران متفاوت است. پنگوئن‌ها توپ را میان دو پای خود قرار می‌دهند و به صورت مرعابی حرکت می‌کنند. کانگوروها توپ را میان دو پای خود قرار می‌دهند و می‌پرند. شیرهای دریایی توپ را به هوا پرتاب می‌کنند و تلاش می‌کنند که آن را با سر خود نگاه دارند. خرچنگها بر روی زمین نشسته و دست‌وپا می‌زنند و توپ را با استفاده از پاهای خود کم‌کم پیش می‌برند. لاک پشتها نیز با پاهای کوتاه خود توپ را کم‌کم پیش می‌برند.^{۱۴۸} مسابقه فوتبال فیله‌ها سالانه تماشاگران بسیاری را در نپال جمع می‌کند. مریبان بر فیله‌ها سوار هستند و با راهنمایی آن‌ها، فیله‌ها توپ را با خرطوم و پاهای خود کم‌کم پیش می‌برند و گل‌هایی را نیز به ثمر می‌رسانند و تماشاگران به تماشای بازی آن‌ها می‌نشینند.^{۱۴۹} تماشاگران بسیاری از سراسر جهان برای دیدن فوتبال فیله‌ها وارد نپال می‌شوند؛ به طوری که در سال ۲۰۱۰، حدود ۶۰۰٬۰۰۰ تماشاگر به تماشای فوتبال فیله‌ها نشستند.^{۱۵۰}

انواع فوتبال

فوتسال یکی از ورزش‌های مهم درون سالنی فوتبال است. بازی‌ها و ورزش‌های متفاوتی وجود دارند که از تبار فوتبال هستند و نوعی از فوتبال محسوب می‌شوند. از این بازی‌ها و ورزش‌ها می‌توان به فوتبال پنج‌نفره، فوتسال، فوتبال ساحلی، فوتبال سالنی، فوتبال خیابانی، فوتبال آزاد و فوتبال پارالمپیک (فوتبال معلولان) اشاره نمود.^{۱۵۱} یک فوتبال دستی

فوتبال پنج نفره یکی از انواع فوتبال است که توسط کنفدراسیون بین‌المللی ورزشی نایبایان و با استفاده از قوانین فیفا اداره می‌شود.^{۱۴۱} فوتسال یکی از ورزش‌های مهم درون سالنی فوتبال است و منشأ شکل‌گیری آن به سال ۱۹۳۰ در کشور اروگوئه بازمی‌گردد.^{۱۴۲} فیفا ورزش فوتبال ساحلی را با استفاده از مسابقات، دوره‌های آموزشی و دیگر اقدامات پیشرو به‌منظور تشویق مردم در سراسر جهان ترویج و سازمان‌دهی کرده‌است.^{۱۴۳} فوتبال سالنی نیز نوعی فوتبال است که دو تیم شش نفره بر روی چمن مصنوعی‌هاکی اجرا می‌کنند.^{۱۴۴} فوتبال آزاد یک نوع فوتبال هنری و خلاقانه‌است که برای انجام آن فقط به یک توپ نیاز است.^{۱۴۵} فوتبال پارالمپیک نیز نوعی فوتبال است که مخصوص معلولان است و توسط فدراسیون بین‌المللی ورزشی معلولان طبق قوانین فیفا اداره می‌شود.^{۱۴۰} فوتبال پارالمپیک برای معلولانی که ناتوانی جسمی دارند و نمی‌توانند بازیکنان فوتبال عادی فوتبال بازی کنند، درست شده‌است.^{۱۴۶} فوتبال هفت نفره از انواع دیگر فوتبال است که با استفاده از قوانین فیفا انجام می‌گیرد و در بازی‌های پارالمپیک نیز انجام می‌شود.^{۱۴۷} فوتبال دستی یکی از بازی‌ها و ورزش‌های مربوط به فوتبال است که میان دو یا چند نفر انجام می‌گیرد و دارای ۸ میله^۱ افقی (۳ میله برای هر بازیکن) است. آدمک‌هایی به میله‌ها وصل شده‌اند که با حرکت طولی میله‌ها، آن‌ها به توپ ضربه می‌زنند و گل‌زنی می‌کنند.^{۱۴۸}

راگی یکی از انواع فوتبال است که هر تیم ۱۵ بازیکن (در اتحادیه^۱ راگی) یا ۱۳ بازیکن (در لیگ راگی) در زمین دارد و با توپی بیضی‌شکل (تخم‌مرغی‌شکل) انجام می‌شود. هردو اتحادیه و لیگ راگی از سبک فوتبال ریشه گرفته‌شده و در مدرسه^۱ راگی انگلستان بازی می‌شده‌است. این بازی برای نخستین بار توسط ویلیام وب‌الیس در مدرسه^۱ راگی انگلستان انجام گرفت.^{۱۴۹}